

Сыныптан тыс сабақ

Тақырыбы:

«Мұқағали –мәңгілік ғұмыр»

Дайындаған қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі :

Идирисов . А

Мұқағали – мәңгілік ғұмыр

« Жазылар естеліктер мен туралы»

М.Мақатаев

Сыныптан тыс сабақтың мақсаты:

1. М.Мақатаевтың өмірімен, әдеби мұрасымен таныстыру.
2. Оқушыларды М.Мақатаев өмірімен таныстыра отырып, ақиық ақын Мұқағалиды шексіз сүйеге, өлең жырларының мазмұнын ашып, оларды жан-жақты ұғынуына әсер ету, адамгершілікке тәрбиелеу.
3. Оқушыларды мәнерлеп оқуға дағдыландыру.

Көрнекілігі: М.Мақатаевтың портреті, слайдтар.

Сабак барысы: Мұқағали Мақатаевтің әні орындалып тұрады.

жүргізуші:

Жалғанда жырды жалғыз бағы көрген,

Көзінің карасы мен ағы көрген,

Күн сәулесін бойына көп сіңіріп,

Өз отына өртеніп, жанып өлген.

Тірісінде сый көрмей қайран ақын,

Тек өлген соң атағын жайған ақын.

Ежелден қазақтың бұл қасіреті

Бармағын тістеп кейін ойланатын.

жүргізуші:

Әр жырында жатады жарқын ғалам,

Бір өлең жоқ қайығы қалтылдаған.

Төрт тұяғы тайпалған жорға кілең,

Астарына тысы сай алтындаған.

Үй тұрар шумақтарын қойсаң қалап,

Өлеңдері шетінен жайсаң ғажап.

Азамат, ірі ақын боп, ұлы ақын боп

Қайта туған ұлынды қарсы ал, қазақ.

жүргізуші: Қымбатты оқушылар ,Қадірлі ұстаздар мен қонақтар!Өткен ғасырдың ғұлама ақыны Мұқағали Мақатаевтың өмірі мен шығармашылығына арналған сынып сағатына қош келдіңіздер.

Жүргізуші: Қуат алып Абайдың тіл күшінен,

Жыр жазамын Абайдың үлгісімен.

Абай болып табынам бір кісіге,

Абай болып түңілем мың кісіден, - деп жырлаған Мұқағалидың жүріп өткен өмір жолы мен өнер жолы туралы сыр шертеміз.

Жүргізуші :

Қазақтың әйгілі ақыны Мұқағали Мақатаев 1931 жылы ақпанда Алматы облысы ,Райымбек ауданы, Қарасаз кентінде дүниеге келген. Мұқағалидың әкесі Сүлеймен шаруа адамы еді. Бастауыш сыныпты Қарасаз ауылында оқиды. Орта мектепті аудан орталығы –Нарынқолдағы мектеп интернатта оқып бітіреді. Он төрт – он бес жасынан өлең жаза бастайды. 10- сыныпта оқып жүрген кезде қабырға газеттері, «Білім үшін», «Алға» газеттеріне Мұқағалидың өлеңдері бірінен соң бірі шыға бастады. 1948 жылы мектепті жақсы аяқтап, оқуға баруға мүмкіндігі болмайды. Ауылдағы мектепте мұғалім болып істейді. Өлеңдері жиі жариялана бастайды.

Оқушы: **Үш бақытым**

Жүргізуші :

Поэзия

Менімен егіз бе едің?

Сен мені сезесің бе, неге іздедім?

Алауыртқан таңдардан сені іздедім,

Қарауытқан таулардан сені іздедім.

Сені іздедім, кездескен адамдардан,

Бұлақтардан, бақтардан, алаңдардан.
Шырақтардан, оттардан, жалаулардан,
Сені іздедім жоғалған замандардан.

Оқушы: Мәмбетәлі Іңкәр Ей өмір, Елім саған ғашықпын, Таныс өлке

Ән: Таныс өлке

Жүргізуші:

Өлеңдерім жай болып атылғанда,
Атылғанда, аспаннан оқылғанда.
Мылқауларға тіл бітіп, керең естіп,
Жанар пайда болады соқырларға.

М. Мақатаев өзін « Мен өмірді жырлау үшін келгенмін» деген.

М. Мақатаев өлеңдері

Жүргізуші: Мұқағали - Абай өлеңдерін оқып, одан үйреніп, үлгі алған, ұлы Абайдың алға қойған мақсатын өз мақсатым деп білген қазақ халқының өте дарынды ақындарының бірі. Екі ақынның мақсаттары үндес келіп, сабақтасып жатады. Ақындықпен айналысқан 30 жыл ішінде көзімен көргендерін, ақындық санамен түйсінгендерін қазақтың қара өлең үлгісімен төгіліп жырлай берді, жырлай берді. Туған жерге, туған елге, халқына, туған Отанына деген махаббат сезімі - ақын ретінде оның басты тақырыбы еді.

Оқушы: Шыда шыда, Дос болам десен,

Оқушы: Бүгін менің туылған күнім

Аудио жазбадан «Қазақстан» өлеңін тындау.

Жүргізуші: Ақын жүрегі нәзік, сезімтал. Кей- кейде өмірден безініп, ол өзіне сүйеніш, тірек болар адамды іздейді. Осындай бір қиналған шағында ақын мұңын жас қайыңға шағады.

Оқушы: Моя любов ва мне

Оқушы: «Бақыт деген не өзі» Отан, өлеңін оқиды.

Ән: Отан

Аудио жазбадан ән тындау.

Жүргізуші:

Ажал, ажал! Көкірегі толы мейірімді шуақ, жүрегі толы махаббат пен ырыс, арманы мен қиялына кезек мініп, өмірінің келесі кезеңіне қарай тартып бара жатқан ақынды тым ерте жолынан қайырған да сен едің! Ол қылшылдаған 45 жасында дүниеден өтті. Өлер шағын сезгендей ол жанұшыра:

« Өмір сүрсем енді бір 20 жыл,

Жиырма жыл

Шынымен қиын ба бұл?

Қиын болса, он жыл да жетіп жатыр,

Тек жүректен атылсын құйын дауыл.

Осал өмір емес қой , қырықтамын,

Кешір мені, болашақ, ұмытпағын!

Қажетіңе жараса қабылдарсын

Қарапайым темірдің сынықтарын»- деп асыға армандаумен бірге құдайға шүкіршілік етеді. Ақын осы мінезімен күдіретті.

Оқушы:Қымбатбек Мардан

Оқушы: Нағи Айаулым

Жүргізуші: Біз, тірілер, ол туралы көрген білгенімізді айта береміз. Бірде асырып, бірде жасырып, бірде жеткізбей, бірде жеткізіп айтамыз. Мұқағали

ағаның есімі аңызға айналды. Ол есімді аңызға айналдырып тұрған – жап-жарық, сәулетті де дәулетті жырлары. Ақынның өз үніне құлақ асайық:

Жырым көп менің әлі жазылмаған,

Кенім көп менің әлі қазылмаған.

Қалдырып болар-болмас қазынамды,

Неліктен бір күні мен жазым болам?

Қуалап тіршіліктің көбелегін,

Қап қойды қапелімде көп өлеңім.

Жалғызым, жаным менің –жырым менің,
Қалдырып сені артыма неге өлемін?

Жазайын, жалықпайын, жасырмайын,
Қашан қалғып кеткенше басылмайын.
Ая деп ажалға мен бас ұрмаймын,
Шоқ шайнап, от бүріккен Қасымдаймын!

Оқушы: Жапырақ жүрек жас қайың

Оқушы: Әке

Жүргізуші:

Қарасаз, қара шалғын өленде өстім,
Жыр жазсам, оған жұртым елендестін.
...Өлсе өлер Мұқағали Мұқатаев,
Өлтіре алмас алайда өленді ешкім!

Жүргізуші: Табиғаттың тебіренген, қуанған шағының перзенті –ақын десек, сол перзенттің иесі де, іздеушісі де – оның халқы. Халқы аманда ақынға өлім жоқ. Мұқағали жырдағы ерекшелігімен, тұп-тұтас дара талантымен, ақындықтағы қыран қимылымен жыр дүниесінде біздің есімізде мәңгі сақталмақ. Біз осымен ақын құрметіне арналған сынып сағатын аяқтаймыз. Көңіл қойып тыңдағандарыңызға рақмет.